

УДК 342.951

Наталія Блюк

Національний університет «Львівська політехніка»,
старший викладач кафедри цивільного права та процесу,
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти,
кандидат юридичних наук
nataliia.v.blok@lpnu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7052-5297>

Вікторія Гатала

Національний університет «Львівська політехніка»,
студентка Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
viktoriia.hatala.pv.2020@lpnu.ua

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

<http://doi.org/10.23939/law2023.40.364>

© Блюк Н., Гатала В., 2023

У статті визначено поняття внутрішньо переміщених осіб та біженців. Досліджено роль Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) у захисті прав та свобод внутрішньо переміщених осіб, а також надано характеристику структурі та загальним напрямам її захисної діяльності. Зазначено, що ООН докладає доволі великих зусиль для того, щоб подолати наслідки пандемії шляхом трикомпонентної стратегії реагування та готовності, яка зосереджується на певних основних згрупованих напрямках, які детальніше описано у статті. Викладено основні аспекти діяльності ООН в умовах вчинення військової агресії з боку Російської Федерації (далі – РФ) до України. Також здійснено аналіз статистичних даних щодо кількості внутрішньо переміщених осіб та застосування норм міжнародного і вітчизняного законодавства щодо забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Констатовано, що військова агресія РФ в Україні змусила мільйони людей покинути свої домівки та змінити свій правовий статус, особливо перебуваючи за межами України. Вказано, що ООН активізує надання рятувальної допомоги політичного, економічного і соціального змісту тим особам, які її потребують, надаючи їжею, водою, притулками і медичною допомогою найбільш уразливим категоріям внутрішньо переміщених осіб, включаючи жінок, дітей та людей похилого віку (зокрема у м. Львові також розташований офіс ООН та мобільні пункти надання допомоги). Вказано, що орієнтовно 200 000 переміщених осіб, розміщених у Львівській області, отримали правову, психосоціальну, грошову допомогу та предмети першої необхідності, а також термінову житлову допомогу. Доведено, що на тлі знищення населення, тривалих руйнувань, інфраструктури України гуманітарні та інші потреби продовжують зростати. Зосереджено увагу на тому, що всі внутрішньо переміщені особи

мають право на стандарт соціального забезпечення. Щонайменше, незалежно від обставин і без дискримінації, компетентні органи надають внутрішньо переміщеним особам допомогу та забезпечують безпечний доступ до базових складників повноцінного життя.

Ключові слова: біженці; військова агресія; гуманітарна допомога; міжнародна організація; статистичні дані.

Постановка проблеми. На сьогодні питання захисту внутрішньо переміщених осіб надзвичайно важливе, адже в умовах збройної агресії РФ в Україні це одна із найбільш вразливих категорій громадян, яким потрібна особлива підтримка як з боку України, так і з боку міжнародних організацій, серед яких головна роль належить ООН. Тому актуальність дослідження з цієї тематики є доконечним для удосконалення системи захисту прав, свобод та законних інтересів ВПО в Україні та світі.

Мета статті – дослідити внесок ООН у захист прав та свобод внутрішньо переміщених осіб, визначити та охарактеризувати основні правові аспекти надання допомоги та захисту внутрішньо переміщених осіб.

Аналіз дослідження проблеми. Дослідженню проблемних питань щодо ролі та значення ООН як суб'єкта захисту прав та свобод ВПО присвятили свої роботи як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, зокрема: І. С. Басова, С. Б. Булеца, В. Говланд-Деббас, І. О. Гожій, Л. М. Князькова, Т. Р. Кульчицький, М. О. Логвинова, М. В. Менджул, Р. І. Наджафгулієв, Н. П. Павлів-Самоїл та інші.

Виклад основного матеріалу. Для нашої держави поняття внутрішньо переміщеної особи набуло поширення ще з 2014 року, після тимчасової окупації частин Донецької та Луганської областей, а також Автономної Республіки Крим. З того часу в Україні відбуваються зміни, що пов'язані насамперед із захистом території країни, забезпеченням безпеки населення та надання йому правової, матеріальної та іншої допомоги. У 2022 році через повномасштабне російське вторгнення проблема внутрішньо переміщених осіб стала надзвичайно актуальною в політичному, економічному, соціальному, правовому, психологічному, ідеологічному та інших напрямках людської життєдіяльності.

Звернемо увагу на те, що серед громадян існує в окремих випадках певна незрозумілість між термінами «внутрішньо переміщена особа» та «біженець». Законодавчо термін «внутрішньо переміщена особа» пояснюється, що це особа, яка законно переїхала з одного місця проживання в інше, але в межах своєї країни, задля уникнення насильства, збройної агресії тощо. Своєю чергою термін «біженець» характеризує особу, яка покинула країну за місцем проживання, внаслідок переслідувань за ознаками раси, віросповідання та інших причин.

Внутрішньо переміщені особи в Україні користуються у повній рівності такими самими правами та свободами згідно з міжнародним і національним законодавством, як і інші особи в нашій державі. Вони не мають зазнавати дискримінації щодо користування будь-якими правами та свободами на підставі того, що вони є внутрішньо переміщеними особами.

ООН як міжнародна організація заснована в 1945 році. На даний момент ООН складається зі 193 держав-членів, серед яких є також Україна. ООН та її діяльність керуються цілями та принципами, викладеними в її установчому Статуті. Одним із важливих принципів діяльності ООН в частині наших досліджень є підтримка міжнародного миру та безпеки, розвиток дружніх відносин між націями, здійснення міжнародного співробітництва у сфері розв'язання міжнародних проблем та буття центром для узгодження дій націй у досягненні цих загальних цілей [1; 2]. Також важливими в діяльності ООН є принципи суверенної рівності всіх членів ООН, а також принцип сумлінного виконання прийнятих зобов'язань, принцип розв'язання міжнародних суперечок мирними засобами тощо.

Україна надає важливого значення зміцненню ООН як центру багатосторонніх зусиль, спрямованих на вирішення складних викликів. Україна виходить з необхідності виконання Порядку денного сталого розвитку до 2030 року, просування всебічної реформи ООН, посилення ефективності її діяльності, оновлення Ради Безпеки ООН, посилення ролі Генеральної Асамблеї ООН. Незважаючи на триваючу агресію РФ, Україна надає особливу увагу діяльності ООН з підтримки міжнародного миру та безпеки, розглядаючи її як важливий чинник своєї зовнішньої політики. З 1992 року Україна активно надає особовий склад і техніку до миротворчих операцій ООН.

Коли масштаби катастрофи, техногенні ситуації перевищують здатність уряду задовольняти всі потреби постраждалого населення, до цього процесу приєднуються й інші суб'єкти.

ООН докладає істотних зусиль задля подолання наслідків пандемії, чому сприяє трикомпонентна стратегія реагування й готовності, яка зосереджена на таких основних згрупованих напрямках, як: запровадження великомасштабних, скоординованих і всеосяжних заходів у галузі охорони здоров'я; ужиття політичних заходів, спрямованих на врегулювання проблем соціально-економічного, гуманітарного і правозахисного характеру, що виникли внаслідок пандемії; процес відновлення з метою зробити краще, ніж було. Стратегія реагування розроблена організацією з перших днів виникнення цієї проблеми. Активну участь у реалізації означених напрямів беруть спеціалізовані установи ООН, серед яких значна роль відводиться Всесвітній організації охорони здоров'я, під керівництвом якої запроваджуються широкомасштабні, скоординовані й комплексні заходи реагування в галузі охорони здоров'я. Істотне значення для підтримки програм у сфері надання допомоги щодо протидії пандемії має фінансова основа, задля цього в межах ООН створено спеціальні фонди, а саме: Фонд солідарності з боротьби з COVID-19, Фонд реагування на COVID-19 і відновлення, які мають на меті фінансування необхідних витрат в умовах швидкого розвитку кризової ситуації [3].

Варто звернути увагу на використання кластерних підходів у діяльності ООН під час вирішення питань, що потребують уваги та своєчасної допомоги з боку цієї організації.

Призначення кластера полягає у тому, що група установ, організацій та інститутів, взаємозалежних через свої відповідні мандати, разом працюють над досягненням спільної мети. Метою кластерів є сприяння забезпеченню своєчасності, ефективності та прогнозованості, а також поліпшення звітності та лідерства.

Під час надзвичайної/кризової ситуації кластерний підхід передбачає певні дії. У разі кризи Координатор надзвичайної допомоги ООН від імені Генерального секретаря і після консультацій з Міжорганізаційним постійним комітетом (далі – МПК) призначає Координатора з гуманітарних питань (далі – КГП). У відповідній державі чи регіоні КГП відповідає за координацію гуманітарної діяльності групи МПК – організацій ООН та міжнародних неурядових організацій – при консультуванні з національними органами влади та Координатором ООН із надзвичайної допомоги.

Треба зазначити, що кластерний підхід ООН використовується «у разі раптового виникнення нової великомасштабної надзвичайної ситуації, що вимагає багатосекторного реагування за участі широкого кола міжнародних гуманітарних учасників, кластерний підхід повинен використовуватися від самого початку планування та організації міжнародного реагування» [4].

Надзвичайні ситуації гуманітарного характеру потребують величезних зусиль від національних органів. Вони повинні справлятися з надзвичайною ситуацією і координувати дії всіх гуманітарних організацій, які хочуть допомогти. Уряд України у разі потреби може:

- 1) створити національний орган для координації всіх зусиль;
- 2) працювати у тісному контакті з Гуманітарною групою країни (ГСГ) (Humanitarian Country Team – НСТ);
- 3) взаємодіяти з неурядовими організаціями, включаючи Червоний Хрест і будь-які чинні координаційні органи.

Забезпечувати провідну роль у координації гуманітарної діяльності на глобальному рівні та на рівні країни мають такі установи: Управління з координації гуманітарної діяльності; Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (далі – УВКБ ООН); Всесвітня продовольча програма (далі – ВПП); Продовольча і сільськогосподарська організація (далі – ФАО); Дитячий фонд ООН

Організація Об'єднаних Націй як суб'єкт захисту прав і свобод внутрішньо переміщених осіб

(ЮНІСЕФ); Всесвітня організація охорони здоров'я (далі – ВООЗ); Міжнародна організація з міграції (далі – МОМ); Програма розвитку ООН (далі – ПРООН).

Масштаби надзвичайної ситуації гуманітарного характеру занадто великі. Самостійно будь-яка організація впоратися з нею не може, тому координація діяльності з іншими організаціями має важливе значення. Загальна мета гуманітарних суб'єктів – надати життєво необхідну допомогу і захист нужденному населенню [5].

Звісно, що реагування на кожну надзвичайну ситуацію має індивідуальний характер, але якщо масштаби лиха перевищують можливості уряду, то на допомогу приходять гуманітарні організації. Велика розмаїтість гуманітарних організацій, їхній досвід і взаємодія у рамках масштабного реагування на надзвичайну ситуацію можуть призвести до плутанини та дублювання зусиль, що викликає проблеми та зменшує ефективність реагування, тому координація дій дає можливість уникнути цих проблем. За умови професійної координації НУО та інші організації, які надають допомогу, діляться інформацією про те, де вони працюють, які послуги надають і які потреби вони задовольняють. Міжнародні гуманітарні організації та інші відповідні сторони мають право пропонувати свої послуги для надання допомоги внутрішньо переміщеним особам.

Отже, роль міжнародних організацій, в тому числі ООН, є важливою у сьогоденні. Більшість із міжнародних організацій є основою міжнародного миру і безпеки, забезпечують дотримання загальновизнаних норм міжнародного права не тільки державами-членами цих організацій, а й іншими суб'єктами міжнародних відносин.

Організація діяльності ООН залежить від її структурної побудови. На сьогодні ООН складається із п'яти основних органів, а саме: Генеральна Асамблея ООН; Рада Безпеки ООН; Економічна та Соціальна Ради ООН; Секретаріат ООН; Міжнародний Суд юстиції ООН [6].

ООН має у кожній країні-учасниці представника. В Україні представником ООН є Сергій Олегович Кислиця. Безпосередньо у допомозі ВПО бере участь Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (далі – УВКБ ООН).

До основних напрямів діяльності УВКБ ООН належать:

- моніторинг на рівні громад та індивідуальному рівні ситуації на підконтрольних та непідконтрольних територіях України та відстежування порушень прав людини; надання правової допомоги, консультацій стосовно захисту та разову індивідуальну грошову допомогу;
- відстеження змін у законодавстві щодо ВПО та здійснення заходів з адвокації та підвищення обізнаності осіб, які приймають рішення, зацікавлених сторін та громадськості;
- створення проектів з розвитку та ремонту інфраструктури, наприклад, це може бути ремонт шкіл чи громадських центрів, полегшуючи наслідки переміщення для громад, які приймають внутрішньо переміщених осіб; організація тренінгів та семінарів для представників Уряду, органів місцевої влади, громадянського суспільства та територіальних громад. За допомогою даних ініціатив створюються чудові умови для підтримки й інтеграції внутрішньо переміщених осіб [7].

Також варто зазначити, що забезпечення права на отримання всіх соціальних виплат і соціального забезпечення, встановлених законодавством для громадян України, реалізується за наявності довідки переселенця. Звернемо увагу на те, що грошова допомога від ООН у 2023 році надається особам та сім'ям, які відповідають певним категоріям вразливості:

- переселенцям (внутрішньо переміщеним особам), які перемістилися в межах країни після 24.02.2022 року;
- особи, які повернулися у свої населені пункти після вимушеного переміщення через бойові дії;
- особам, які постраждали від війни після початку повномасштабного вторгнення і проживають у Полтавській, Одеській, Дніпропетровській, Кіровоградській, Запорізькій, Черкаській, Харківській, Чернігівській, Миколаївській, Херсонській та Сумській областях.

Щоб отримати грошову допомогу від ООН, потрібно звернутися до найближчого спеціального центру. Збір інформації для УВКБ ООН провадить партнерська організація благодійний фонд «Право на захист». У м. Львові розташований такий офіс, а також наявні мобільні групи, котрі

ввійджають у Львівську область, також зручним є те, що інформацію стосовно матеріальної та гуманітарної допомоги ООН можна дізнатися у телеграм-каналі чи за телефоном.

Усі внутрішньо переміщені особи мають право на відповідний стандарт соціального забезпечення. Незалежно від обставин і без дискримінації, компетентні органи надають внутрішньо переміщеним особам матеріальну допомогу, до якої належать: основні продукти харчування та питна вода; основний притулок і житло (гуртожитки, модульні містечка тощо); відповідний одяг, взуття, залежно від сезону; основні медичні послуги, залежно від стану здоров'я особи.

Гуманітарна місія ООН докладає багато зусиль задля забезпечення базових потреб внутрішньо переміщених осіб. УВКБ ООН розпочало надавати гуманітарну допомогу у Львівській області наприкінці лютого 2022 року у тісній співпраці з місцевою владою та своїми місцевими партнерами-НУО – Рокада, «Право на захист», NEEKA та Stabilization Support Services. Близько 200 000 переміщених осіб, розміщених в області, отримали правову та психосоціальну допомогу, грошову допомогу та предмети першої необхідності, а також термінову житлову допомогу. По всій Україні у 2022 році УВКБ ООН надало гуманітарну допомогу та послуги понад 4,32 млн людей, які постраждали від війни. За перші два місяці 2023 року УВКБ ООН надало допомогу майже 600 000 осіб, завдяки чому загальна кількість людей, охоплених програмами УВКБ ООН, досягла 4,9 млн [8].

Також звертаємо увагу на те, що законодавчою базою діяльності ООН в Україні є: Конвенція про статус біженців [9]; Статут Управління Верховного Комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців [10]; Конвенція про привілеї та імунітети об'єднаних націй [11]; Угода між Урядом України та Управлінням Верховного Комісара ООН у справах біженців [12]; Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» [13]; Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [14].

З 20 лютого 2014 року головним завданням і пріоритетом української дипломатії у рамках ООН залишається протидія російській агресії, відновлення територіальної цілісності України та припинення грубих порушень та засад сучасного світового порядку, заснованого на Статуті ООН.

В умовах триваючої агресії РФ проти України вкрай важливе політичне та міжнародно-правове значення має ухвалення Генеральною Асамблеєю ООН резолюцій 68/262 (27.03.2014) «Територіальна цілісність України», 71/205 (19.12.2016), 72/190 (19.12.2017), 73/263 (22.12.2018), 74/168 (18.12.2019), 75/192 (16.12.2020) та 76/179 (16.12.2021) «Ситуація з правами людини на тимчасово окупованих Автономній Республіці Крим та місті Севастополь, Україна», 73/194 (17.12.2018), 74/17 (09.12.2019), 75/29 (07.12.2020), 76/70 (09.12.2021) «Проблема мілітаризації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, Україна, а також частин Чорного та Азовського морів», а також долучення до порядку денного 73-ї, 74-ї, 75-ї та 76-ї сесій ГА ООН пункту порядку денного «Ситуація на тимчасово окупованих територіях України», розгляд якого відбувся 20 лютого 2019 р., 20 лютого 2020 р., 23 лютого 2021 р. та 23 лютого 2022 р. відповідно.

Водночас дипломатичною службою України активно використовуються всі можливі політико-дипломатичні заходи у рамках інших міжнародних організацій з метою отримання політичної, інформаційної, матеріальної підтримки в умовах збройної агресії РФ та її блокування на міжнародних майданчиках.

Прикладом такої допомоги є ухвалення резолюції Ради Безпеки ООН про скликання Надзвичайної спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН, рішеннями якої було схвалено такі резолюції:

1. «Агресія проти України» (2 березня 2022 року).
2. «Гуманітарні наслідки агресії проти України» (24 березня 2022 року).
3. «Призупинення прав членства РФ в Раді ООН з прав людини» (7 квітня 2022 року).

Вважаємо, що вилучення Росії зі складу ООН стане вагомим результатом її діяльності. Принципи діяльності ООН забороняють мати у своєму складі країну агресора. Процедурою для вчинення таких дій є голосування в Генеральній асамблеї ООН, яке мають підтримати дві третини її членів. Зазначимо, що вчинення таких дій з боку ООН щодо РФ має тривалий час і бюрократичний зміст. Одним із кроків у цьому напрямк є те, що Україна може відкликати свою згоду під Рішенням

Організація Об'єднаних Націй як суб'єкт захисту прав і свобод внутрішньо переміщених осіб

Ради Глав СНД і відкрито заявити, що вона не вважає Росію членом ООН, оскільки її перебування в ООН з урахуванням вчинення військової агресії немає жодних правових підстав. До того ж Україна може закликати інші держави-члени ООН не визнавати Росію членом ООН [15].

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що нині для українців важливу роль відіграє ООН, у складі якої діє Управління Верховного Комісара ООН, представник якого є в Україні, захищаючи та надаючи допомогу нашим громадянам, які внаслідок протиправного російського вторгнення змушені були шукати прихистку за межами України, але ми сподіваємось на їхнє якнайшвидше повернення до рідних домівок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. About Us. United Nations: website. URL: <https://www.un.org/en/about-us> (дата звернення: 05.09.2023).
2. Статут Організації об'єднаних націй. Київ. Україна. 2008. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf. (дата звернення: 05.09.2023).
3. Сироїд Т. Л. (2020). Діяльність Організації Об'єднаних Націй щодо протидії пандемії COVID-19. ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 2 (46). 2020. С. 77–83. URL: <http://visnyk-prsp.kpi.ua/article/view/226886> (дата звернення: 07.09.2023).
4. Хендель Н. В. Кластерний підхід діяльності міжнародних організацій під час надзвичайних кризових ситуацій. Українське право. 2020. URL: https://ukrainepravo.com/international_law/public_international_law/klasternyu-pidkhid-diyalnosti-mizhnarodnykh-organizatsiy-pid-chas-nadzvychaynykh-kryzovykh-sytuatsiy/ (дата звернення: 08.09.2023).
5. Діяльність агентства ООН у справах біженців та його партнерських організацій в Україні. Безоплатна правова допомога. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php> (дата звернення: 05.09.2023).
6. Організація Об'єднаних Націй. Вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Організація_Об'єднаних_Націй (дата звернення: 08.09.2023).
7. Організація Об'єднаних Націй. МЗС України. URL: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini-organizatsiya-obyednanih-nacij> (дата звернення: 08.09.2023).
8. УВКБ ООН, Агентство ООН у справах біженців та Львівська обласна державна адміністрація зміцнюють постійну співпрацю на підтримку людей, які постраждали від війни, щоб відновити та відбудувати свої домівки та життя. UNHCR. 2023. URL: <https://www.unhcr.org/ua/55517-mou-with-lviv-ua.html>. (дата звернення: 12.09.2023).
9. Конвенція про статус біженців: Верховна Рада України. 1951. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text (дата звернення: 12.09.2023).
10. Статут Управління Верховного Комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців. 1950. URL: http://ni.biz.ua/8/8_18/8_186803_ustav-upravleniya-verhovnogo-komissara-oon-po-delam-bezhentsev.html (дата звернення: 13.09.2023).
11. Convention on the privileges and immunities of The United Nations, adopted by the General Assembly of The United Nations on 13 february 1946. International Court of Justice: website. 1946. URL: <https://www.icj-cij.org/other-texts/convention-on-the-privileges> (дата звернення: 13.09.2023).
12. Угода між Урядом України та Управлінням Верховного Комісара ООН у справах біженців: Верховна Рада України. 1998. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_078#Text (дата звернення: 15.09.2023).
13. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text> (дата звернення: 19.09.2023).
14. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> (дата звернення: 20.09.2023). Чи можна виключити Росію з Радбезу ООН. Суспільне. Новини. 2022. URL: <https://suspilne.media/288533-vidaliti-rakovu-puhlinu-ci-mozna-vikluciti-rosiu-z-radbezu-oon/> (дата звернення: 20.09.2023).
15. Видалити «ракову пухлину». Чи можна виключити Росію з Радбезу ООН URL: <https://suspilne.media/288533-vidaliti-rakovu-puhlinu-ci-mozna-vikluciti-rosiu-z-radbezu-oon/> (дата звернення: 20.09.2023).

REFERENCES

1. About Us. United Nations: website. URL: <https://www.un.org/en/about-us> (accessed: 05.09.2023). [In English].
2. *Statut Orhanizatsii obiednanykh natsii*. [Charter of the United Nations]. (2008). Kyiv. Ukraina. 2008. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf. (accessed: 05.09.2023) [In Ukrainian].
3. Syroid T. L. (2020). *Diialnist Orhanizatsii Obiednanykh Natsii shchodo protydii pandemii COVID-19*. VISNYK NTUU «KPI». [Activities of the United Nations Organization in response to the COVID-19 pandemic]. Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo. Vypusk 2 (46). 2020. P. 77–83. URL: <http://visnyk-psp.kpi.ua/article/view/226886> (accessed: 07.09.2023). [In Ukrainian].
4. Khendel N. V. (2020). *Klasternyi pidkhid diialnosti mizhnarodnykh orhanizatsii pid chas nadzvychainykh kryzovykh sytuatsii*. [Cluster approach of activities of international organizations during emergency crisis situations]. Ukrainske pravo. 2020. URL: https://ukrainepravo.com/international_law/public_international_law/klasternyypidkhid-diyalnosti-mizhnarodnykh-organizatsiy-pid-chas-nadzvychaynykh-kryzovykh-sytuatsiy/ (accessed: 08.09.2023). [In Ukrainian].
5. *Diialnist ahentstva OON u spravakh bizhentsiv ta yoho partnerskykh orhanizatsii v Ukraini*. [Activities of the UN Refugee Agency and its partner organizations in Ukraine]. Bezoplatna pravova dopomoha. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php> (accessed: 05.09.2023). [In Ukrainian].
6. *Orhanizatsiia obiednanykh natsii*. [United Nations]. Vilna entsyklopediia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Orhanizatsiia_Ob%27iednanykh_Natsii (accessed: 08.09.2023). [In Ukrainian].
7. *Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii*. [United Nations]. MZS Ukrainy. URL: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/organizaciya-obyednanih-nacij> (accessed: 08.09.2023). [In Ukrainian].
8. *UVKB OON, Ahentstvo OON u spravakh bizhentsiv ta Lvivska oblasna derzhavna administratsiia zmitsniuiut postiinu spivpratsiu na pidtrymku liudei, yaki postrazhdaly vid viiny, shchob vidnovyty ta vidbuduvaty svoi domivky ta zhyttia*. [UNHCR, the UN Refugee Agency and the Lviv Regional State Administration are strengthening ongoing cooperation to support people affected by the war to rebuild and rebuild their homes and lives]. (2023). UNHCR. 2023. URL: <https://www.unhcr.org/ua/55517-mou-with-lviv-ua.html>. (accessed: 12.09.2023). [In Ukrainian].
9. *Konventsiia pro status bizhentsiv*. [Convention on the Status of Refugees]. (1951). Verkhovna Rada Ukrainy. 1951. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text (accessed: 12.09.2023). [In Ukrainian].
10. *Statut Upravlinnia Verkhovnoho Komisara Orhanizatsii Obiednanykh Natsii u spravakh bizhentsiv*. [Statute of the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees]. (1950). URL: http://ni.biz.ua/8/8_18/8_186803_ustav-upravleniya-verhovnogo-komissara-oon-po-delam-bezhentsev.html (accessed: 13.09.2023). [In Ukrainian].
11. Convention on the privileges and immunities of The United Nations, adopted by the General Assembly of The United Nations on 13 february 1946. International Court of Justice. 1946. URL: <https://www.icj-cij.org/other-texts/convention-on-the-privileges> (accessed: 13.09.2023). [In English].
12. *Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Upravlinniam Verkhovnoho Komisara OON u spravakh bizhentsiv*. [Agreement between the Government of Ukraine and the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees]. (1998). Verkhovna Rada Ukrainy. 1998. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_078#Text (accessed: 15.09.2023). [In Ukrainian].
13. *Pro bizhentsiv ta osib, yaki potrebuuiut dodatkovoho abo tymchasovoho zakhystu* [Pro bizhentsiv ta osib, yaki potrebuuiut dodatkovoho abo tymchasovoho zakhystu]. (2011). Zakon Ukrainy vid 08.07.2011 r. No. 3671-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text> (accessed: 19.09.2023). [In Ukrainian].
14. *Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib*. [On ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons]. (2014): Zakon Ukrainy vid 20.10.2014 r. No. 1706-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> (accessed: 20.09.2023). [In Ukrainian].
15. *Chy mozhna vykliuchyty Rosiiu z Radbezu?* [Is it possible to exclude Russia from the UN Security Council?]. (2022). OON. Suspilne. Novyny. 2022. URL: <https://suspilne.media/288533-vidaliti-rakovu-puhlinu-ci-mozna-vikluciti-rosiu-z-radbezu-oon/> (accessed: 20.09.2023). [In Ukrainian].

Дата надходження: 20.09.2023 р.

Nataliia Blok

Lviv Polytechnic National University,
Senior Lecturer of the Department of
civil law and procedure of Educational and Scientific
Institute of Jurisprudence, Psychology and Innovative education
candidate of laws sciences,
nataliia.v.blok@lpnu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7052-5297>

Victoria Hatala

Lviv Polytechnic National University,
student of the Educational and Scientific
Institute of Law, Psychology
and Innovative Education
viktoriiia.hatala.pv.2020@lpnu.ua

**THE UNITED NATIONS AS AN ENTITY FOR THE PROTECTION
OF THE RIGHTS AND FREEDOMS
OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS**

The article defines the concepts of internally displaced persons (hereinafter referred to as IDPs) and refugees. The role of the United Nations (hereinafter referred to as the UN) in protecting the rights and freedoms of internally displaced persons has been studied, and the structure and general directions of its protective activities have been characterized. It is noted that the United Nations is making quite a big effort to deal with the consequences of the pandemic, through a three-pronged response and preparedness strategy, which focuses on certain main clustered areas, which are described in more detail in the article. The main aspects of the activities of the United Nations in the context of military aggression by the Russian Federation (hereinafter referred to as the RF) to Ukraine are described. An analysis of statistical data on the number of internally displaced persons and the application of international and domestic legislation on ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons was also carried out. It has been established that the military aggression of the Russian Federation in Ukraine forced millions of people to leave their homes and change their legal status, especially outside of Ukraine. It is indicated that the United Nations will intensify the provision of life-saving assistance of political, economic and social content to those who need it, providing food, water, shelters and medical assistance to the most vulnerable categories of internally displaced persons, including women, children and the elderly (in particular, the city of Lviv also houses the office of the United Nations and mobile assistance points). It is indicated that about 200,000 displaced persons placed in the Lviv region received legal, psychosocial, monetary assistance and basic necessities, as well as urgent housing assistance. It has been proven that humanitarian and other needs continue to grow against the background of the destruction of the population, the long-term destruction of Ukraine's infrastructure. The focus is on the fact that all internally displaced persons have the right to a standard of social security. At a minimum, regardless of the circumstances and without discrimination, competent authorities provide internally displaced persons and ensure safe access to the basic components of a fulfilling life.

Keywords: refugees; military aggression; humanitarian aid; international organization; statistical data.